

Concluziile grupului de lucru

“Grupul de lucru” pentru o abordare nouă a dezvoltării curriculare și a inovării în curricula pentru învățământul preuniversitar, alcatuit din 11 persoane la inițiativa Ministrului educației în conformitate cu OM 6021/12.12.2015 s-a întrunit, conform agendei, în întâlniri săptămânale pentru analiză, dezbateri și prezentări.

După această primă etapă de activitate, grupul de lucru face cunoscute MENCS următoarele concluzii:

- Recomandă retragerea celor trei variante de plan-cadru propuse ISE și propune un proces de proiectare curriculară și a programelor școlare aferente cu termen de finalizare la 30.06.2016.
- Formulează propuneri cu statut de cadru de referință curricular și recomandă asumarea descentralizării curriculare.
- Isi afirmă disponibilitatea de a contribui la elaborarea conținuturilor curriculare.
- Se oferă să participe la continuarea recenzării drafturilor de manuale propuse de edituri.
- Isi afirmă disponibilitatea pentru participarea la proiectarea curriculară pe termen mediu și lung, cu participarea unor echipe extinse de profesori performanți, care să valorifice bunele practici educationale validate la nivel local, regional, național".
- Recomandă studierea limbii latine în cadrul CDȘ cu elevii care solicită acest lucru.

Anexa 1

Observații la planurile cadru pentru gimnaziu propus de IȘE

1. Numărul de ore în CDȘ propus, 1-2 ore, este inacceptabil de mic, propunerea din Legea Educației Naționale, bazată pe studii și analize era de 25% la gimnaziu. Un minim de 4-6 ore ar fi obligatoriu, dacă dorim să lăsăm școlilor adaptarea curriculei și a proceselor didactice la specificul local, la tipul de comunitate școlară pe care o deservește școala, la personalitatea elevilor din școala respectivă. Altfel, rămânem în paradigma „patul lui Procrust”, în care se găsește școala actuală.

2. **Numărul de discipline, 14-15**, este prea mare și păstrează viitoarea curricula în tiparele anterioare.
3. **Nu există discipline agregat**, care să asigure învățare interdisciplinară, aplicare integrată a cunoștințelor din discipline diferite. (Științele mediului, Educație pentru societate, Științele vieții)
4. **Disciplinele socio-umane sunt mult prea limitative**, cu cele **4** module propuse
5. **La educație fizică, sport și sănătate** sunt prea puține 2 ore pe săptămână, având în vedere nevoia de mișcare în dezvoltarea armonioasă a elevilor. La varianta 2, la clasa a VIII-a, o singură oră de sport este inacceptabil.
6. **La Educație tehnologică** nu avem ore la clasele a V-a și a VI-a, deși dimensiunea aplicativ-practica este puțin reprezentată în curricula.
7. La variantele 1 și 3 **nu avem TIC** la clasele a VII-a și a VIII-a.

Anexa 2

Plan cadru pentru gimnaziu. Propunere, ținând cont de actuale constrangeri ale legii educației nationale - art. 18 alin. 1, art. 65-68

Aria curriculara/disciplina	Clasa a V-a	Clasa a VI-a	Clasa a VII-a	Clasa a VIII-a	obs
I Limbă și comunicare	7	7	7	7	
Limba și literatura română	4	4	4	4	
Limba modernă I	2	2	2	2	
Limba modernă II	1	1	1	1	
II Matematică și științe ale naturii	7	8	8	8	
Matematică-Informatica	4	5	5	5	
Științele vieții	2	1	2	1	
Științele mediului	1	2	1	2	
III Om și societate	4	4	4	4	
Educație pentru societate	2	2	2	2	
Geografie	1	1	1	1	

Religie	1	1	1	1	
IV Arte	1	1	1	1	
Educație plastică/educatie muzicala	1	1	1	1	
V Educație fizică și sport	3	3	3	3	
Educație fizică și sport	3	3	3	3	
VI Tehnologii	1	1	1	1	
Educație tehnologică	1	1	1	1	
VII Consiliere și orientare	1	1	1	1	
Consiliere și orientare	1	1	1	1	
Numar total de ore in TC	24	25	25	25	
Număr ore CDȘ	4	5	5	5	
Numar total de ore	28	30	30	30	

Anexa 3

ROMÂNIA 2016-2018. ARHITECTURĂ CURRICULARĂ

(exercitiu de leadership real)

CENTRARE PE ELEVI.

DIRECȚII STRATEGICE PENTRU ÎNVĂȚARE

Anexa 4

Caiet de sarcini pentru elaborarea curriculumului.

Elaborarea curriculei pentru clasa a V-a

Explicații

Materialul propus ține cont de posibilitățile și gradul de acceptare ale unor sisteme sociale, prin excelență inerțiale și conservative.

În toate țările sistemul educațional crește organic în zeci, uneori în sute de ani, rezultând din cultură, tradiția, experiența acumulată de-a lungul anilor, și trebuie să fie rezultatul unei ample dezbateri în societate, schimbări de legislație.

Din aceste motive sistemul de educație nu poate fi schimbat fundamental, în decurs de câteva luni.

Mai degrabă sunt acceptate schimbări de genul „pas cu pas”, cu etape de tranziție și pilotare.

Nu înseamnă că sistemul e condamnat să stea pe loc. Dar modificările aduse trebuie să fie asimilate de sistem, de profesori, elevi, părinți, altfel nu dau rezultate și există și riscul blocării sistemului.

Documentul propus are suficiente modificări de substanță și concepție curriculară, dar aproape de maximum asimilabil de către sistem.

La întrebarea ce este și ce nu este asimilabil la o etapă, pot răspunde în mod coerent actorii cu bine intenții aflați în sistem.

Materialul propus are mai degrabă aspectul unui document de filosofie curriculară, cum și cine va elabora concret conținuturile disciplinelor ține de aparatul administrativ, eventual prin concurs public.

1. Introducere

Există foarte multe critici ale specialiștilor și beneficiarilor care constată că școala actuală nu răspunde contextului în care ne aflăm: economic, social, tehnologic, geopolitic, informațional, și nici provocărilor cărora trebuie să le facem față: globalizarea piețelor, mobilitatea forței de muncă, digitalizarea activităților, protecția mediului, interacțiunea zilnică cu tehnica înaltă, crizele economice și financiare care se succed periodic, etc.

O școală nu este bună sau rea în sine, ci raportată la societatea pe care o servește, la cerințele acesteia.

Pilonii educației în viitorii ani rămân: **a învăța să știi, să faci, să fii, să trăim împreună**, împreună cu patru dimensiuni: **conceptual teoretică, aplicativ-practica, interdisciplinară, generatoare de învățare continuă**.

O altă critică severă aduse școlii românești de azi: nu oferă mai multe trasee educaționale, din care elevii cu părinți, profesori și consilieri școlari să-l aleagă pe acela care corespunde personalității, resurselor, interesului, înclinațiilor, talentelor elevilor.

Paradigma actuală: „a toci, a reproduce, a uita”, fără înțelegerea celor reproduse trebuie să dispară din logica școlii.

Cu alte cuvinte, școala funcționează azi ca un adevărat „pat al lui Procust”, în care elevii nu-și pot dezvolta propriile înclinații și resurse, fiind priviți ca „roboți de învățare”, de către un sistem a toate știutor.

În programele actuale predomină:

- conținut mult și fără rost, trădând dorința de a epata a autorilor
- incoerență și inadecvare logică a conținuturilor
- frustrarea acută a multor părinți și sentimentul imposibilității de a redresa / corecta starea de fapt

Se resimte, în schimb:

- nevoia de simplitate și rigoare, precum și de aplicabilitate în viața reală

Nici cadrele didactice nu-și găsesc cadrul legal în care să-și dezvolte opțiunile, specializările, dar mai ales **necesitatea de a adecva conținuturile curriculare la specificul comunității, economic, geografic, social, cultural, legat de tradiția locului în care trăiesc și muncesc.**

Există o falsă falie între tradiție, cultură, obiceiuri și dezvoltarea științifică și tehnologică actuală. Cele două laturi nu se exclud ci pot fi puse în armonie și conlucrare.

În concluzie, un curriculum modern trebuie să fie adecvat contextului în care se află societatea la un moment dat și să permită elevilor și cadrelor didactice să-și dezvolte propria personalitate, neîngrădite de prevederi prea riguroase a reglementărilor centrale.

Evaluarea are de asemeni un rol esențial și trebuie regândită. Elevii își calibrează eforturile de învățare și în funcție de modul în care sunt evaluați.

Fără o evaluare care să stimuleze gândirea creativă și logică, abilitățile practice, învățarea continuă, atitudini și comportamente corecte, efortul cadrelor didactice este mult mai mare.

Abandonul școlar este măsura neîndeplinirii acestor cerințe esențiale ale educației.

2. Principii ale unei construcții curriculare

- **Adecvarea la particularităților de vârstă ale elevilor și la piața muncii.**

Masificarea învățământului impune o modificare a gândirii construcției curriculare. Pe de altă parte, piața muncii, în continuă diversificare și globalizare, cere competențe noi: creativitate, inițiativă, gândire logică, lucru în echipă, comunicare, inclusiv în limbi străine, abilități de autoformare continuă. Evoluția rapidă a tehnologiilor societății cunoașterii impune o evoluție la fel de rapidă a sistemului educațional, o adaptare continuă la contextul și societatea pe care le deservește.

- **Flexibilitate**

Traseele de învățare, diferite funcție de înclinațiile, aptitudinile și talentele diferite de la elev la elev, solicită o flexibilizare curriculară, astfel încât fiecare să-și regăsească personalitatea, interesele și curiozitățile în disciplinele din planul de învățământ. Astfel, învățământul general obligatoriu trebuie să asigure elevilor competențele esențiale necesare racordării la curriculumul liceal, dar și la activitățile zilnice (verificarea facturilor, calcule finaciar-bancare, geometrie aplicată în viața cotidiană, elemente de statistică, etc.), variate de la o comunitate școlară la alta.

Flexibilizarea curriculară este condiția esențială pentru ca școala să nu rămână în paradigma de „Patul lui Procust”.

Flexibilizare înseamnă și instalarea mai multor trasee educaționale, în special la liceu, dar și în gimnaziu prin gradele de libertate acordate profesorilor.

- **Atractivitate**

Obligativitatea de a învăța („înveți și plângi, plângi și înveți”) este o aberație a epocii noastre.

Se spune, nu fără temei, că preșcolarii sun curioși, ingenioși, creativi, dar odată ajunși la școală, prin trecerea la paradigma „magister dixit”, școala le omoară curiozitatea.

Sigur, există și excepții, dar sistemul nostru nu poate evalua și promova aceste excepții binevenite.

Nu întâmplător conceptul „mediu atractiv de învățare” („să venim cu drag la școală”), este mult discutat și adoptat în țările cu educație performantă.

Profesorii performanți sunt simultan actori, își iubesc cu pasiune elevii, dăruiesc din personalitatea lor elevilor, fac lecții atractive și plăcute.

Din păcate, sunt din ce în ce mai puțini și, oricum, nu sunt stimulați și apreciați de procesul de evaluare și salarizare.

- **Accesibilitatea**

Nimic nu este mai contraindicat în demersul didactic decât acele cunoștințe, concepte și teorii pe care elevii nu le înțeleg.

Presiunea pe care inspectorii o pun pe predarea integrală a programei analitice, indiferent cât de indecvata este pentru o anumită comunitate școlară, are efectul că elevii nu învață nici ce ar putea să învețe, în mod normal.

Nu parcurgerea integrală a programei trebuie urmărită, ci progresul școlar al elevilor, care dacă pleacă de la un nivel de educație foarte scăzut nici nu poate atinge un nivel foarte înalt, dat de parcurgerea integrală a programei școlare.

- **Digitalizarea curriculei**

Este important ca profesorii și elevii să aibă acces la manuale, culegeri, caiete de lucru, teste de control, itemi de evaluare, etc., într-un portal gestionat de Minister și oferit în regim gratuit. Tot aici ar putea fi preluate experiențele notabile din alte țări, exemplele de bune practici locale, pentru a fi comparate și a oferi suport logistic suplimentar.

Bazinele de itemi, unitare și standardizate la nivelul țării, pentru fiecare disciplină, pot conduce la o evaluare obiectivă, standardizată, mai ales dacă se operează cu aplicații informatice, nu prin mijlocirea, subiectivă, a profesorilor.

Un aspect important al digitalizării, cerut și de Uniunea Europeană, rezidă în creșterea accesibilității în grupurile dezavantajate geografic, cu dizabilități, cu resurse materiale insuficiente. Alături de implicarea mediei publice în difuzarea serviciilor educaționale, digitalizarea constituie un principal mijloc de creștere a accesului la educație. Biblioteca școlară virtuală poate rezolvă și problemele legate de costurile suportului fizic de învățare și transmitere de informații.

- **Investigație/explorare**

Nimic nu este mai spectaculos în procesul de învățare decât căutarea, investigația, cu rezultat necunoscut și neașteptat. Din păcate, în școală, aproape întotdeauna rezolvările, răspunsurile, sunt cele știute și așteptate, nicio surpriză nu vine să tulbure derularea seacă și searbădă a lecțiilor.

Câți profesori au curajul să spună: “nu cunosc rezolvarea acestei probleme, haideți s-o descoperim împreună”. Și să-i facă pe elevi părtași la descoperire. Sau măcar să joace teatru.

În viața de după școală elevii se vor găsi exact în această situație: să rezolve probleme concrete de la slujbă sau din familie, eventual cu un aparat matematic, fără a ști dinainte metoda de rezolvare. Dacă n-au obișnuiță să caute, să cerceteze, să încerce soluții alternative, se vor descurca cu dificultate, sau nu se vor descurca.

Orientarea către viitor a educației elevilor la nivel mondial devine o prioritate. Principiul „găurii în zid” prin care elevii au prilejul să descopere informațiile pe domeniul lor de interes s-a dovedit salvator pentru toate sistemele educaționale și pentru

toate economiile lumii care nu se afla în criza la acest moment. Aplicarea acestui principiu liber de restricțiile date de note în curricula la decizia școlii aduce un număr mare de beneficii:

- 1) profesorii de vocație atrag elevii la aceste ore, atât din propria școală cât și din alte școli sub forma cursurilor online, ceea ce conduce automat la creșterea interesului față de școală și la micșorarea abandonului școlar
- 2) evaluarea activității profesorilor implicați se va face după numărul elevilor atrași la aceste cursuri, ceea ce se va reflecta și în salarizarea diferențiată a cadrelor didactice
- 3) școlile pot forma parteneriate în ceea ce privește ofertele de programe educative, recunoscându-și reciproc rezultatele ce se vor înscrie în portofoliul elevilor. Acest portofoliu este vizibil pe piața muncii fiind rezultatul unei munci a elevilor pe pasiunea cunoașterii și arătând implicit și domeniul în care absolvenții sunt pregătiți să se formeze profesional (India pornind de la acest principiu a devenit cel mai mare furnizor mondial de specialiști în soft de rețea)

3. Profilul absolventului de gimnaziu

Orice demers pornește de la trasarea obiectivelor propuse, în particular de la profilul și lista competențelor așteptate de la un absolvent de gimnaziu.

Mai important, școala ar trebui să anticipeze evoluția societății în viitorii 40-50 de ani, pentru că elevul de azi va trăi și munci în anii ce vin.

Cum acest obiectiv de previzionare este practic imposibil, rămâne ca elevii să capete din școală abilitatea de a învăța continuu, de a fi la curent cu toate evoluțiile care-i vor marca viitorul.

Cele opt competențe cheie agreate la nivelul UE rămân în structura arhitecturii curriculare.

Schematic, profilul absolventului de gimnaziu are următoarele componente:

- Să comunice corect, oral și scris, în limba română și în alte două limbi de circulație.
- Să înțeleagă și să analizeze un text scris, literar sau nonliterar, să evalueze o expunere orală, să poată comunica aprecierile sale asupra celor receptate.
- Să utilizeze aparatul matematic pentru rezolvarea problemelor cotidiene

- Să posede cunoștințe științifice elementare relative la Univers, Pământ, materia nevie și materia vie
- Să posede cunoștințe legate se mediul înconjurător, protecția acestuia, interacțiunea viata-mediu, să opereze cu ele în viața de zi cu zi.
- Să posede cunoștințe tehnologice suficiente pentru utilizarea aparaturii din spațiul casnic și abilități practice suficiente pentru viața de zi cu zi.
- Să utilizeze calculatorul și internetul pentru activități curente.
- Să posede abilități de selectarea și procesarea informației
- Să cunoască regulile de conviețuire socială și democratică
- Să cunoască aspecte juridice, financiare, economice, esențiale
- Să aibă o scară de valori bazată pe drepturile și obligațiile cetățenești, să-și definească propriile atitudini față de mediul social, economic, politic
- Să aibă capacitatea să-și managerizeze propria carieră profesională și socială
- Să-și cunoască propriile aptitudini și potențiale, să le exploateze în folosul propriu și al societății.
- Să posede abilități de gândire critică, creativitate, inițiativă, lucru în echipă, adaptare la situații noi și/sau extreme.
- Să posede abilități de construcție a unui proiect, sub aspect financiar, al resurselor umane și materiale, al profitabilității.
- Să fie sensibil la manifestări culturale și tolerant la multiculturalitate
- Să aibă curiozitatea și dorința de a-și lămuri lucrurile și fenomenele necunoscute
- Să aibă capacitatea de a-și schimba domeniul de activitate de câteva ori pe parcursul vieții active.

La momentul actual existența regulilor de intrare în liceu pe baza mediei ponderate dintre ultimii ani de gimnaziu și rezultatul concursului de admitere a condus la o corupție generalizată în sistem, notele fiind date pe cadouri din partea părinților. Impreună cu politica salarială dezastruoasă a profesorilor și cu sistemul abuziv de concursuri școlare la orice nivel de vârstă, această regulă absurdă a condus la un număr îngrijorător de mare de consecințe negative:

1) inechitatea totală și la suprafață a modului de notare a elevilor ce determină demotivarea acestora pentru carte și conduce la creșterea abandonului

2) crearea conștiinței în rândul elevilor că nedreptatea și șpaga sunt regulile de normalitate socială, ceea ce conduce la formarea unor generații cu profile psihologice grav afectate de lipsa de valori sociale

3) educația fără scop, obiectivele formative pentru personalitatea elevului neexistând deloc în proiectarea arhitecturii educaționale, fiind înlocuite doar de competențe necesare la finalizarea unui ciclu

Acest gen de proiectare a arhitecturii de politici educationale inspirate din programul american „nici un copil lasat în urmă” s-a dovedit extrem de dăunător în toată lumea

fiind abandonat chiar și în SUA și trebuie abandonat și la noi din cauza efectelor extrem de toxice pe care le produce

4. Grade de libertate acordate profesorilor pentru adecvarea proceselor la specificitățile comunității școlare pe care o servesc

În funcție de specificul comunității școlare, profesorii trebuie să aibă libertatea de a lua acele decizii care optimizează procesele de învățare cu elevii pe care îi au în față.

Schematic, gradele de libertate de care trebuie să se bucure profesorii sunt:

- 20% ore în CDȘ (curriculum la dispoziția școlii)
- Două variante de conținuturi curriculare: mediu (50%) și de aprofundare (100%), decizia aparține profesorilor și Consiliului de Administrație al școlii.
- 25% din ore la dispoziția profesorului
- În unele discipline precum și în disciplinele agregat (Educație pentru societate, Științele mediului, Științele vieții) există module obligatorii (50%), și module la alegerea profesorilor.
Educația tehnologică are o componentă importantă lăsată la decizia școlii, pentru a ține cont de specificul local.

1. În orele de CDȘ se pot realiza obiective precum:

-programe de remediere

-programe de pregătire pentru concursuri școlare

-activități specifice cum ar fi: corul școlii, echipa de teatru, de dans, sportive, ateliere de pictură, de inovare tehnologică, activități specifice gospodărești, cercuri literare și altele din aceeași gamă, în funcție de dorințele și resursele elevilor, cadrelor didactice și școlii.

2. Funcție de resurse și de interesele elevilor, aceștia pot urma, în cadrul fiecărei discipline, varianta medie sau varianta de aprofundare a curriculei. Decizia aparține elevilor, părinților, profesorilor, Consiliului de Administrație al școlii.

3. În cele 25% din ore aflate la dispoziția profesorilor, aceștia își realizează obiective și acțiuni pe care le consideră necesare pentru atingerea profilului absolventului de gimnaziu și care nu sunt prevăzute în Curriculumul Național.

4. În măsura în care la unele discipline, în special la cele agregat, curricula prevede o listă de module, unele obligatorii și altele opționale, profesorul împreună cu elevii și părinții alege dintre modulele opționale pe acelea care răspund cel mai bine intereselor elevilor și specificului comunității școlare.

5. Educația tehnologică are câteva module obligatorii, 25%, restul de 75% rămân la dispoziția școlii pentru a răspunde specificului comunității școlare.

4. Dimensiunea conceptual- teoretică

Este supra încărcată și prea stufoasă în curricula actuale.

Concepte precum: climax, hidroserie, concurență interspecifică, ecogeneză, xeroserie, eceza, reacție biocenotică, omnicient, artefact, eponim, perspectivă auctorială, ezoteric, transgresarea timpului, sincretism de limbaje, personaj reflector sunt legate de procese sau capitole predate la universitate, nu-și au locul într-un context în care nu sunt acceptate și asimilate de către elevi.

Un alt efect este acela că sperie elevii și-i îndepărtează de școală, le creează convingerea că nu au calitățile necesare pentru a înțelege ce se predă la școală.

Pentru majoritatea elevilor, cei care nu vor urma programe universitare de specializare, nici nu sunt necesare. O educație îndreptată spre inserția socială și piața muncii a absolvenților nu cuprinde asemenea concepte.

Nu trebuie să facem educație plecând de la premisa că toți absolvenții vor face cursuri universitare. Cei care au într-adevăr resursele necesare pentru învățământ superior primesc o pregătire specială la CDȘ.

5. Sistem coerent de cunoștințe, dialog al disciplinelor, transdisciplinaritate

Dacă dimensiunea conceptual-teoretică este predominantă în curricula actuală, celelalte trei dimensiuni (interdisciplinară, aplicativ-practică și generatoare de învățare continuă) lipsesc sau sunt puțin reprezentate.

Cum în viața viitorii absolvenți vor aplica integrat competențele de care dispun, nu secvențial, dimensiunea interdisciplinară este esențială.

Exemple de moduri în care de poate realiza această dimensiune:

- La toate disciplinele se pune accent și pe exprimare și scriere corectă în limba română/limbi de circulație, fără rabat și reducere a pretențiilor doar pentru că este altă disciplină
- La toate disciplinele de aplică cunoștințele de matematică, unități de măsură, rezolvarea de probleme cu aparatul matematic, gândirea logică și critică.
- La toate disciplinele se utilizează calculatorul, aplicațiile informatice, utilizarea internetului, se formează capacități de selectare și prelucrare a informației din internet.
- La toate disciplinele se subliniază componenta axiologică, legătură cu educația pentru societate, drepturile și responsabilitățile cetățenilor.
- Funcție de specificul comunității școlare, se realizează în școală acele conexiuni între discipline care să răspundă intereselor și preocupărilor familiilor și elevilor.
- Profesorii și managementul educației trebuie să înțeleagă și să pună în practică astfel de cerințe ale pedagogiei moderne.

6. Dimensiunea aplicativ-practică a curriculei școlare

Indiferent de obiecții și completări, obiectivul major al școlii este pregătirea elevilor pentru inserția socială, pentru piața muncii, pentru o viață de cetățean și de familie decentă.

Pentru atingerea acestui obiectiv nu pot lipsi conexiunile și pregătirea continuă și dedicată atingerii performanțelor aplicativ practice.

Tehnologia modernă a pătruns în viața de zi cu zi. Elevii sunt atrași de tot ce înseamnă această tehnologie: computere, telefonie mobilă, mașini moderne și performante, aparatură electrocasnică modernă și performantă, întreținerea sănătății cu mijloacele moderne apărute, întreținerea plantelor decorative sau a pomilor și viței de vie, întreținerea animalelor de casă, etc.

În mediul rural nu trebuie să lipsească gospodăriile anexă pe lângă școli, în care elevii învață practic ce înseamnă tehnologiile moderne aplicate în agricultură, zootehnie, prelucrarea materiei prime furnizate de zona în care trăiesc.

Important este și clubul de științe al școlii, format în cadrul CDȘ cu elevii talentați și interesați de științe.

În cadrul orelor de tehnologie și CDȘ se poate face inițiere în meserii ușoare, pentru a testa înclinațiile elevilor spre anumite meserii, inclusiv prin vizite și activități la agenți economici.

Toate acestea nu pot fi ignorate de școală, pentru că fac parte din viața de zi cu zi a oamenilor, mult mai mult în comparație cu teorii abstracte sau istoria literaturii române și critică literară.

Curricula școlară trebuie să găsească proporțiile corecte între celelalte dimensiuni și aceasta, a zonei aplicativ-practice.

Aplicații practice, preluate din viața de zi cu zi, trebuie să se regăsească la toate disciplinele și în special la tehnologie. Explicația eșecului României la testele PISA rezultă din modul de concepere ale acestora: inderdisciplinar și aplicativ-practic.

Nu trebuie să mai cădem în capcana de a pregăti toți elevii pentru cursuri universitare.

La obiecția că le reducem astfel șansele, răspunsul e simplu. La CDȘ și alte grade de libertate acordate școlii se poate face pregătire de aprofundare cu acei elevi care au aspirații, înclinațiile și resursele necesare pentru învățământ superior.

Piața muncii oferă locuri de muncă în proporție de 70-75% pentru absolvenți cu studii medii și/sau profesionale.

7. Dimensiunea generatoare de învățare continuă

Modificarea paradigmei ocupaționale (mai multe locuri de muncă în timpul vieții active), faptul că România are un nivel de învățare continuă de 10 ori mai mic comparativ cu media europeană, demonstrează necesitatea schimbării și în această zonă.

Activitatea individuală în școală, obișnuința de a căuta, selecta și procesa informația, în primul rând pe internet, nu trebuie să lipsească din activitatea școlară la toate disciplinele, pentru a fi deprinsă încă din școală.

Referatele originale, necopiate din internet, contribuțiile personale ale elevilor la cunoaștere și dezvoltare, unele mici invenții, soluționare de probleme și găsirea răspunsurilor la cele ridicate de viață, rămân o constantă a activității didactice, ora de oră, pentru că formează abilități de învățare continuă.

De asemeni, cursurile de CDȘ, orientate spre dezvoltarea personalității elevilor, pot contribui decisiv la formarea deprinderilor de învățare continuă, dacă sunt orientate în acest scop.

8. Aria limbă și comunicare

Accentul trebuie mutat de la istoria literaturii române și teorie literară spre comunicare corectă, scrisă sau orală, inclusiv în limbi străine.

Testele PISA relevă faptul că elevii noștri nu înțeleg, la vârsta de 15 ani, texte literare și, mai grav, nonliterare.

În viața practică, de zi cu zi, viitorii adulți nu se vor lovi de necunoașterea intrigii din opere literare precum Fefelega sau Răzvan și Vidra, dar sigur vor fi dezavantajați de lipsa de comunicare, de neputința de a-și formula clar și concis ideile, impresiile, gândurile, opțiunile asupra unor subiecte importante din viață, la interviurile pentru un loc de muncă.

Ceea ce se numește îndeobște „Retică”, nu trebuie să mai lipsească din curricula de limba și comunicare pentru toate clasele. Posibil ca modul distinct în curricula de limba și literatura română.

Elevii talentați la literatură, posibili creatori de poezie sau literatură de calitate, își vor desăvârși pregătirea la CDȘ, la viitoarea filieră filologie.

Dar nu e corect să-i obligăm pe toți să învețe aceleași lucruri sofisticate și complicate.

Lectură obligatorie are de obicei efectul contrar. Elevii nu citesc, preferă să preia sinteze și rezumate din internet.

Lectura este o chestiune de opțiune personală. Fiecare elev alege să citească ce-l interesează, ce-l pasionează, ce răspunde structurii personalității sale.

În acest context, un număr restrâns de opere fundamentale din istoria literaturii române, alături de învățarea temeinică a gramaticii necesare comunicării orale și scrise, este suficient pentru nivelul mediu.

Înțelegerea și explicarea unor texte, literare și nonliterare, trebuie să fie preocuparea de bază a curriculei de la această disciplină. De asemeni, redactarea unor documente oficiale, cereri, CV-uri, scrisori de intenție, memorii de activitate și multe altele.

Toate acestea sunt infinit mai importante decât cunoașterea unui număr impresionant de lucrări din istoria literaturii române.

Gramatica limbii române este insuficient studiată în școală, trebuie extinsă și la liceu. Greșelile de gramatică, în scris sau oral, sunt nepermis de frecvente inclusiv în spațiul public.

Elevii interesați și doritori de mai mult, pot urma nivelul de aprofundare sau cursuri dedicate lor la CDȘ.

Comunicare în limbi străine trebuie asigurată la nivel de conversație uzuală, la înțelegerea structurilor lingvistice, în orice caz înainte de a studia opere literare în limbi străine.

Mobilitatea forței de muncă și globalizarea piețelor face din stăpânirea a două limbi de circulație o problemă de supraviețuire socială, mai ales în contextul în care economia României nu este capabilă să ofere tuturor celor apți de muncă inserția în piața muncii românești.

9. Aria matematică și științele naturii

Matematica-Informatica

Învățarea matematicii la gimnaziu este un obiectiv inaccesibil pentru mulți elevi. Această stare de fapt, ultracunoscută, rezultă din faptul că foarte mulți elevi, obligați să învețe chestiuni sofisticate (operații cu mulțimi infinite, medii ponderate, demonstrații geometrice de finețe, calcule, inclusiv algebrice, complicate, etc.), nu reușesc să învețe nici cât ar reuși în condițiile în care ar avea de învățat lucruri minimale: operații cu numere, unități de măsură, rezolvare de probleme cu ajutorul algebrei, elemente de geometrie aplicate în viața practică.

Majoritatea problemelor rezolvate la matematică ar trebui să derive direct din viața de zi cu zi, cel puțin la nivelul mediu al curriculei, asigurând atractivitatea învățării.

În felul acesta crește înțelegerea de către elevi a faptului că matematica este strict necesară pentru modelarea realității, pentru optimizarea activităților proprii, pentru obținerea unui profit cât mai mare din activitățile desfășurate.

Calculul algebric literar extins a condus, în multe cazuri, la „uitarea” calculului cifric elementar, a tablei înmulțirii, prin neutilizarea lor în cadrul algebrei non numerice.

Adâncirea cunoștințelor matematice se poate face cu acei elevi care doresc și solicită acest lucru, la curricula de aprofundare și/sau la CDȘ.

Integrarea Informaticii în disciplina Metamatica-Informatica, deși internetul este folosit la toate disciplinele, are următoarea logică:

-matematica poate fi simplificată în predare prin folosirea avantajelor softurilor matematice pe diverse nivele: de la cele simple de numărare și calcul, la cele geometrice (tip geogebra) și mai târziu Matematica, Maple sau altele.

-un manual modern de matematică pentru gimnaziu și liceu nu mai poate fi scris fără astfel de auxiliare (și așa arată tot mai multe texte de matematică în lume).

-asa cum în matematică, în chimie cu consecința ei asupra farmacologiei, în fizică experimentală, biologia genetică, s. a., s-au făcut în ultimii 20 de ani progrese impresionante, în primul rând prin utilizarea unor softuri extraordinare, așa și școala poate profita de aceste softuri în educație.

-nu e vorba de a face programare în gimnaziu; informatica nu înseamnă doar programare ci și utilizarea inteligentă a ceea ce e gata creat.

-In plus, se poate prelua o parte din timpul pierdut de copil cu jocurile pe calculator îndreptându-l spre bucuria utilizării educative a calculatorului în scopul învățării.

Biblioteca virtuală a școlii, bazată pe principiul contribuțiilor, an de an, a cadrelor didactice și a elevilor, conduce la o identitate culturală și educațională a școlii. Interacțiunea profesor-elevi poate continua foarte bine pe rețele oferite de internet, dar nu poate înlocui contactul uman dintre profesor și elevi.

Un pas înainte de diferențiere față de actualele planuri curriculare îl reprezintă apariția disciplinelor „agregat”: științele vieții, științele mediului, educație pentru sănătate, educație artistică, posibil și altele.

Aceste discipline sunt alcătuite dintr-un număr de module, pentru fiecare an, sau mai mulți ani de studiu, 50% obligatorii și 50% opționale, la alegerea elevilor, părinților și profesorilor și cu validarea Consiliilor de Administrație.

Avantajele acestui mod de a concepe curricula, regăsit și în alte țări europene:

- Întărește caracterul interdisciplinar al educației, coerența sistemului de cunostine și aptitudini.
- Se micșorează numărul de discipline (12), planul cadru propus de IȘE cuprinde **nu mai puțin de 16 discipline**, adică menținerea acelorași ghiozdane foarte grele, orar încărcat, fără puțință de ore de CDȘ și activități extracurriculare și de relaxare.
- Se amplifică gradele de libertate ale activității profesorilor, care au la dispoziție alegerea dintre modulele opționale pe acelea care se pretează contextului în care activează.
- Generează învățare pluridisciplinară continuă, elevii câștigă abilități de a opera, și în viața de adult, cu cunoștințe din discipline diferite.

Predarea acestor discipline: Se înlocuiește profesorul unic pentru o disciplină școlară cu o echipă de profesori, care își diferențiază rolurile asumate, în concordanță cu aptitudinile, interesele și experiența fiecăruia:

- cooperarea tuturor profesorilor din echipă la proiectarea în detaliu a programelor educative ce urmează a fi propuse elevilor
- organizarea variată a activității elevilor, atât în grupuri mari (de exemplu: pentru audierea unor conferințe, pentru vizionări de filme etc.), cât și în grupuri mici (pentru discuții, seminarii ș.a.) sau implicarea lor în activități individuale;
- crearea pentru elevi a posibilității de a participa în comun la acele activități care îi interesează și care le sunt accesibile, indiferent de anul de studiu și clasa din care fac parte;

La început nu va fi ușor, dar nimic nu are un început lesnicios.

Aceste discipline nu trebuie să repete greșeala anterioarelor curricule, să translateze spre gimnaziu concepte și cunoștințe din zona universitară.

Iată, cu titlu de exemplu, cunoștințe și probleme de discutat și rezolvat la această disciplină agregat, pe lângă cele teoretice strict necesare:

- Se pot efectua salturi cu parașuta pe lună? De ce?
- Cine obligă o locomotivă să se abată de la drumul drept, când intră într-o curbă, mecanicul sau șinele?
- Cine lasă urme mai adânci pe zăpadă, o găscă sau un curcan, despre care știm că au aceeași greutate?
- Cum trebuie să fie curelele unui rucsac, late sau înguste? De ce?
- Dacă viteza sunetului n-ar fi 340m/s, ci 340mm/s, cum s-ar desfășura o convorbire între două persoane?
- Cum explicați îndepărtarea prafului din covoare prin baterie?
- Cum explicați operația de umplere a unui stilou cu cerneală?
- Pentru a se apăra de frigul iernii păsările își zburlesc penele iar animalele părul. Cum explicați?
- Ce se întâmplă cu flacăra unui chibrit în condiții de imponderabilitate?

Iată și exemple de module pentru disciplina Științele mediului, repartizate în gimnaziu:

Ideile fundamentale ale fizicii, Aplicațiile fizicii în activitatea cotidiană, Mecanica, Electricitatea, Optică, Ideile fundamentale ale chimiei, Aplicațiile chimiei în activitatea cotidiană, Protecția mediului înconjurător împotriva poluării, Factori de risc major: încălzirea globală, reducerea resurselor de apă, chimizarea producției agricole, Surse de energie regenerabile, Casa verde, Dezastre naturale. Prevenirea și micșorarea

efectelor acestora, Utilizarea aparaturii casnice, Astronomie, Chimie alimentară, Elemente de tehnologie aplicată, Grădinărit, Elemente de chimie organică.

10. Aria om și societate

Este esențială pentru formarea unei personalități echilibrate, conștientă de apartenența la o comunitate, la formarea deprinderilor pentru pilonul „să trăim împreună”.

Și disciplina „educație pentru societate” este formată din mai multe module, 50% obligatorii, 50% opționale.

Un modul important este dat de „norme de comportament în societate” (codul bunelor maniere), prezentat în exemplificări practice din școală și viața cotidiană.

Cunoștințele de legislație, drepturile și îndatoririle copiilor și cetățenilor, Constituția României, fiscalitate, sancțiuni legislative și administrative, tot ce are legătură cu viața socială și inserția adultului în comunități își găsește locul la această disciplină.

Iată, cu titlu de exemplificare, posibile module la această disciplină:

De la sisteme autocratice la sisteme democratice, Societatea europeană, Educație civică, norme de comportament social, Sisteme legislative, Coduri (penal, civil, codul familiei), Legislație uzuală, Istoria sistemelor economice, Educație financiară, Drepturile și libertățile fundamentale ale omului și ale copilului, Responsabilități individuale și colective, Războaiele în evoluția umanității, Integrarea în piața muncii, Pregătirea pentru viața de familie, Relații de cuplu, Creșterea copiilor, Sensibilitate culturală și toleranță la multiculturalism, Axiologie și valorizare (necesare pentru participarea activă și responsabilă la viața socială), Managementul vieții personale și al evoluției în carieră, Competențe antreprenoriale, Selecția și procesarea informației, Cunoaște-ți aptitudinile, Uniunea Europeană, spațiu economic și social comun.

11. Arte

Educația artistică, muzicală, plastică, etc., se poate face îndeosebi practic, în grupe constituite la nivelul unui an de studiu după inclinațiilor elevilor: corul școlii, echipa de teatru, orchestră, echipa de dans, cercul de pictură, etc., folosind și orele din CDȘ.

Restrângerea acestei arii la cunoștințe doar teoretice, de istoria artei, fără conținut aplicativ și generator de atașament față de fenomenul artistic este o eroare și duce la

respingerea fenomenului artistic de către elevi, sau ancorarea în producții artistice subculturale.

12. Aria Educație Fizică și Sport

Este esențială pentru dezvoltarea armonioasă, fizică și psihică, a tinerilor.

Instinctul de competiție, dar și plăcerea dansului, organizat o oră pe săptămână în cadrul acestei arii, îi pot atrage pe tineri să nu lipsească de la aceste ore, cum se întâmplă în prezent.

13. Aria Tehnologie

Deprinderile practice, cerute de dimensiunea aplicativ-practica a școlii își găsesc, în principal, locul la această disciplină.

Viața de adult, pregătită încă din școală, presupune abilități practice amplificate de evoluția explozivă a tehnologiilor moderne.

Nu poți obține un loc de muncă, la sfârșitul gimnaziului, doar având în bagaj teorii abstracte.

Elevii trebuie să știe și să se aștepte din partea angajatorilor la întrebarea cheie: ce știi să faci? În funcție de răspunsul la această întrebare primesc, sau nu, locul de muncă.

În alte țări filiera tehnologică se desparte de cea teoretică încă din clasa a V-a și permite elevilor cu inteligență dominant practic aplicativă, să capete o educație care să-i conducă mai degrabă, dar nu exclusiv, spre școală profesională.

În cadrul paradigmei educaționale din România se poate suplina această opțiune cu ore de CDȘ și din disciplină Tehnologii, care să conducă elevii fără inteligență dominant conceptual-teoretică spre învățarea unei meserii.

Disciplina TIC este legată de folosirea computerelor în aproape orice activitate imaginabilă.

Biblioteca virtuală a școlii, bazată pe principiul contribuțiilor, an de an, a cadrelor didactice și elevilor, conduce la o identitate culturală și educațională a școlii.

Interacțiunea profesor-elevi poate continua foarte bine pe rețele oferite de internet, dar nu poate înlocui contactul uman dintre profesor și elevi.

14. Aria Consiliere și Orientare

Această arie are rolul esențial de a îndrepta elevii pe acele trasee educaționale care se potrivesc personalității, resurselor, intereselor și aspirațiilor fiecărui elev.

Eșecul școlar își are principala cauză în lipsa de variante de trasee educaționale și alegerea judicioasă a acestora de către elevi, sprijiniți de psihologi școlari, profesori, diriginți, părinți.

Module de tipul „cunoaște-ți aptitudinile”, teste de depistare și cunoaștere a abilităților, cunoașterea perspectivei în piața muncii, mobilitatea forței de muncă în spațiul european, nu pot lipsi de la această arie esențială.

15. Etapele elaborării unui curriculum

- Harta competențelor așteptate. Competențe generale, competențe specifice, pe niveluri de educație, pe discipline, chiar pe ani școlari.
- Planurile cadru de învățământ. Planurile conțin disciplinele care vor asigura atingerea competențelor, discipline agregate, (științele mediului, științele vieții, etc.). În cazul disciplinelor agregate, ele vor fi alcătuite din module.
- Conținuturi, abilități, atitudini. Disciplinele sau modulele vor fi alcătuite din “unități de învățare”, care vor avea specificate conținuturile, abilitățile și atitudinile așteptate. De asemenea, menționarea etichetelor competențelor așteptate din harta generală de competențe. Unitățile de învățare vor avea specificate grafic temele care compun nivelul mediu și de aprofundare.
- Elaborarea metodelor și proceselor de evaluare a rezultatelor învățării, concretizate în progresul școlar al elevilor.
- Digitalizarea curriculară presupune conceperea aplicațiilor informatice care să permită evaluarea, studiu individualizat, dirijarea elevilor spre un parcurs propriu, funcție de achizițiile obținute la un moment dat. De asemenea, trimerile bibliografice pentru curriculumul de aprofundare.

16. Modele moderne de învățare, cuprinse în elaborarea curriculei

- **Modelul „proiectului” (învățare prin realizare de proiecte).** Are avantajul că obișnuiește elevii cu activitatea proprie, îl obligă să selecteze informație și s-o proceseze. Să-și organizeze un material după o logică strictă, pentru a ajunge la rezultatul propus. Iată exemple de proiecte, realizabile individual sau în comun:
- **Modelul „rezolvării de probleme” (învățare prin rezolvare de probleme)**

Se pleacă de la sesizarea unei probleme deschise din viața cotidiană și „cu finalitate reală”. Etapele rezolvării problemei se bazează pe o strategie de învățare proactivă (cunoștințele și competențele elevilor dezvoltându-se odată cu etapele rezolvării problemei).

- **Modelul observației sistematice** (învățarea prin observație sistematică, *jurnalul de observații*)
- **Modelul experimentului** (învățării bazate pe experiment)
- **Modelul „proiectului de diplomă”** (învățare prin „lucrări practice”)
- **Modelul investigației** (învățare bazată pe investigație)
- **Modelul studiului de caz**
- **Modelul dezbaterii** (unei moțiuni)
- **Modelul jocului de rol**

Grupul de lucru a propus punerea în aplicare a legii 17/2007 prin care se înființează CNID (Centrul Național de Instruire Diferențiată) ce va avea ca obiectiv crearea unei arhitecturi educaționale moderne și a curriculelor transdisciplinare, a instruirii cadrelor didactice atât în tehnici de predare adecvate stilurilor de învățare ale elevilor cât și în elementele de pedagogie ce s-au dovedit pe plan mondial ca fiind benefice (ex sublinierea pe lucrare a ceea ce elevul a făcut bine, nu a greșelilor). De asemenea CNID va avea ca obiective:

- organizarea profesorilor de vocație într-o rețea de mentori formatori pentru restul cadrelor didactice
- pregătirea profesorilor în însușirea tehnicilor de structurare a unei curricule individualizate pe domeniul de interes al copiilor
- cooperarea cu centrele și ong-urile ce oferă programe educative de interes
- introducerea inovației în educație
- formarea de centre pilot ce vor difuza programe educative moderne către școli și vor recruta elevii cu abilități către aceste programe
- organizarea de acțiuni destinate răspândirii cunoașterii în diferite medii sociale
- crearea și difuzarea bazei experimentale necesară învățării prin descoperire și experiment didactic, atât în școli cât și în unități specializate precum muzee ale științei
- urmărirea traseelor de carieră ale elevilor și adecvarea ofertei educaționale la nevoile pieței muncii

